

Овчаренко Вікторія Вікторівна

студентка 1 курсу, групи ЮД-842,

Юридичний факультет,

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,

м. Дніпро, Україна

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

ВЛИЯНИЕ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ НА ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОГО ОБЩЕСТВА

THE IMPACT OF THE MEDIA ON THE FORMATION OF CIVIL SOCIETY

Розвиток сучасної України характеризується трансформаційними процесами політичних та соціальних інститутів, еволюція та удосконалення яких залежить від рівня розвитку громадянського суспільства. Визначення поняття «громадянське суспільство» формувалося з давніх часів, перебуваючи під впливом особливостей етапів розвитку держав світу. Багато мислителів та вчених зробили значний вклад у розвиток даної тематики: Аристотель, Платон, Джон Локк, Жан-Жак Руссо, Карл Попер, Юрій Шемшученко. Перед тим, як давати власне тлумачення громадянському суспільству, вчені аналізували вже існуючі засади та ідеї, вивчали розвиток дослідження проблематики відносно певного історичного проміжку часу. Дослідивши тенденцію розвитку та сучасні ознаки даної тематики, науковці формували власне ставлення до громадянського суспільства. Основні ознаки і характеристики громадянського суспільства можна підсумувати як відносини в межах певної держави у центрі яких знаходиться людина та її особисті інтереси [3, с. 29].

Для Аристотеля громадянське суспільство – це суспільство (поліс), що вміщає та підпорядковує собі всі інші спільноти. Тому в європейській науковій традиції громадянське суспільство вважається співрозмірним державі [6, с. 3]. Для Аристотеля поліс – це самоуправний колектив громадян, який має безпосередній вплив на інститути і механізми державної влади, фактично аналогічний державній організації [6, с. 4]. У роботах

Дж. Локка громадянське суспільство трактується як суспільний устрій і держава особливого типу, де «юридично забезпечені і політично захищені» основні права і свобода особистості [4, с. 2].

З плином часу та зміною суспільного устрою громадянське суспільство розвивалося та вдосконалювалося, його інститути зазнавали глобальних трансформацій: деякі знецінювалися і зникали, а деякі з'являлися через суспільну зумовленість і продовжують розвиватися до нашого часу. Саме до останніх належать засоби масової інформації.

Демократична держава забезпечує потребу громадян в безперешкодному доступі до інформації, що обумовлює значимість засобів масової інформації у розвитку громадянського суспільства не тільки як об'єкта інформаційної політики, але і її суб'єкта. Разом з тим громадянське суспільство є відкритим у напрямку забезпечення доступу до широкої та різнопланової інформації. Жодна сфера не існує поза межами інформаційних відносин, які складаються безпосередньо у спілкуванні громадян або через друковані та недруковані джерела інформації. Таким чином, засоби масової інформації у публічній сфері на сьогодні є важливою частиною громадянського суспільства, яка реалізує діалог між громадянами та державою, а також розглядається як інструмент гласності та відкритості для публічної сфери.

Роль засобів масової інформації як інструменту контролю суспільства за владою та способу формування та вираження думки громадянського суспільства, законодавчо закріплені в Україні. Стаття 34 Конституції України затверджує: «Кожному гарантується право на свободу думки й слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір» [2].

Незважаючи на те, що свобода слова гарантована законодавчо – засоби масової інформації потерпають від економічного та політичного тиску. Це призводить до замовчування гострих новин та тем. Як наслідок - низький рівень медіаграмотності та необізнаність населення щодо впровадження важливих реформ. Гострою проблемою залишається існуюча практика обмеження доступу інформації через віднесення її до державної таємниці. Необхідно створити

засобам масової інформації правових, економічних і політичних умов їхньої незалежності, вільного доступу до інформації та можливостей її об'єктивної трансляції в суспільство [5, с. 206].

У сучасному світі Інтернет відіграє роль основного джерела інформації та новин. Інтернет є потужним засобом побудови інформаційного суспільства. Особливу актуальність отримує його використання в політичному процесі, що може сприяти підвищенню рівня демократизації політичних інститутів [1, с. 198]. З 2015 року кількість Інтернет-користувачів зростає на 12 %. Зростання ролі Інтернету суттєво впливає на споживання засобів масової інформації.

Аналізуючи викладений матеріал, можна зробити висновок, що засоби масової інформації як інститут громадянського суспільства формують правосвідомість особи. Вони сприяють реалізації інформаційної політики, регулюючи процеси інформаційного впливу в різних сферах життєдіяльності суспільства, виявляють інтереси громадян та транслюють їх проблеми та побажання до вищих органів влади. Отже, можна впевнено стверджувати, що засоби масової інформації виступають окремим інститутом громадянського суспільства, який відіграє важливу роль у функціонуванні і розвитку демократичної держави в цілому.

Література

1. Агафонова Г. Роль інтернету у побудові інформаційного суспільства/Г.Агафонова//Український науковий журнал «Освіта регіону. Політологія, психологія, комунікації. URL: <http://social-science.com.ua/article/1208> (дата звернення - 28.03.2019). 6

2. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення – 30.03.2019). 4

3. Куракін О. М. Генеза поняття "громадянське суспільство"/О. М. Куракін, М. Ю. Романов//Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2015. Вип. 35(1.1). С. 28-32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2015_35%281.1%29_9 (дата звернення – 28.03.2019). 1

4. Миколаєць А. П. Формування концепції громадянського суспільства в умовах демократизації. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2018. № 2. URL:

<http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1184> (дата звернення: 31.03.2019). 3

5. Мороз Н.О. Роль засобів масової інформації у формуванні громадянського суспільства України/Н.О.Мороз. URL: <http://gj.nmu.org.ua/pdf/2012/2-3/Moroz.pdf> (дата звернення – 21.03.2019). 5

6. Нікітін В.В. Формування термінології громадянського суспільства у працях Аристотеля та його послідовників/Нікітін В.В.//Державне будівництво. 2016. №1. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2016-1/doc/1/05.pdf> (дата звернення - 29.03.2019). 2

Шемет Уляна

студентка 1 курсу, групи ЮД-842,
Юридичний факультет,
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ,
м. Дніпро, Україна

ДВОСТОРОННІСТЬ ПРОЦЕСУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЯК СПЕЦИФІЧНА РИСА НОВОГО ТИПУ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ

ДВУСТОРОННИЙ ХАРАКТЕР ПРОЦЕСА ГЛОБАЛІЗАЦІЇ КАК СПЕЦИФИЧЕСКАЯ ЧЕРТА НОВОГО ТИПА МИРОВОГО ПОРЯДКА

THE BILATERAL NATURE OF THE GLOBALIZATION PROCESS AS A SPECIFIC FEATURE OF A NEW TYPE OF WORLD ORDER

Із входженням світу у нове тисячоліття все гострішими постають питання, що таке сучасна глобалізація, яких форм вона сьогодні набуває, чи є вона умовою для ефективного розвитку чи все ж таки негативно впливає на суспільне життя.

Безліч існуючих різноманітних тлумачень глобалізації є здебільшого суперечливими. З цим пов'язана відсутність єдиного розуміння сутності глобалізації, а це, в свою чергу, ускладнює розпізнання її викликів сучасному світові та прогнозування можливих наслідків. Так, відштовхуючись від радикальності впливу глобалізації на сучасні інститути, виокремлюють «гіперглобалістів», які розглядають глобалізацію як «незворотній процес, сутність якого є абсолютний примат світового порядку